

از استاندارد شماره ۲۷ حسابداری غافل مانده ایم

اقتصاد متغیر، اکچوئری روز آمد می خواهد

کارشناسان مالیاتی صندوق های بازنشستگی برگزار شود. این دانش آموخته دانشگاه الزهرا با اشاره به مغایرت های قانونی و ساختاری ادامه داد: وظیفه تنظیم گر، وضع قوانین مدون و اظهار نظر در مورد نرخ ها، تغییر قوانین و مقررات، متغیرهای جمعیتی و ... است و یکی از دلایل اصلی مشکلات صندوق های بازنشستگی، نبود تنظیم گر برای این نهادها است. از سوی دیگر، ماهیت قوانین کشور نیز مشکلاتی را برای محاسبات اکچوئری و برنامه ریزی بلندمدت صندوق های بازنشستگی ایجاد کرده است.

وی در خصوص ارزیابی سودمندی اطلاعات ارائه شده در صورت های مالی صندوق های بازنشستگی گفت: یافته های پژوهش بیانگر این است که فرمت صورت های مالی، ترتیب ارائه اجزای آن، نحوه اندازه گیری تعهدات مزایای بازنشستگی و حق بیمه های دریافتی، نحوه ارائه کسری صندوق ها و اطلاعات ارائه شده در یادداشت های پیوست طبق الزامات استاندارد ۲۷ سودمند است، اما نحوه اندازه گیری و افشای سرمایه گذاری های طرح سودمند نیست.

دکتر بهزادپور در این خصوص پیشنهاد کرد ارائه سرمایه گذاری ها به ارزش منصفانه در متن ترازنامه مانند سایر استانداردهای مطرح بین المللی مدنظر سازمان حسابرسی قرار گیرد.

وی افزود: یکی دیگر از نکات مهم مطرح شده، مشخص نبودن کیفیت افزایش خالص دارایی های طرح و وضعیت نقدینگی صندوق است. در این خصوص لازم است یا صورت جریان و وجه نقد تهیه شود یا یادداشت های تجزیه و تحلیلی برای تغییر خالص دارایی ها ارائه شود. از سوی دیگر، با توجه به یافته های حاصل از پژوهش، شیوه گزارشگری اطلاعات اکچوئری طبق استاندارد ۲۷ مناسب نیست، ولی ارائه تراز اکچوئری برای تصمیم گیری سودمند است از این رو پیشنهاد می شود تراز اکچوئری که شامل دارایی ها و بدهی های اکچوئری است، به عنوان صورت مکمل ارائه شود.

این پژوهشگر ادامه داد: بسیاری از کارشناسان بر این باورند که مهمترین مسئله در استاندارد ۲۷ محاسبات اکچوئری است که اگر درست انجام شود، وضعیت طرح مشخص می شود. در استاندارد ۲۷ صرفاً بیان شده است که تعهدات صندوق توسط اکچوئری محاسبه شود و در صورت های مالی قرار گیرد، اما به نحوه محاسبه اشاره ای نشده است. البته لازم نیست در استانداردهای حسابداری به روش های ریز محاسبات اکچوئری اشاره شود، اما مشکل اینجاست که در ایران استاندارد اکچوئری که این روش ها را شرح دهد، وجود ندارد.

وی افزود: از سوی دیگر، الزامات استاندارد برای محاسبه ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری کافی نیست. ارائه الزاماتی در خصوص مفروضات اکچوئری و نحوه تعیین آنها، تشریح جنبه های اصولی محاسبات اکچوئری، تعیین فرمت گزارش اکچوئری و اطلاعات ارائه شده در آن و همچنین ارائه الزاماتی برای تعیین نرخ تنزیل ضروری به نظر می رسد.

دکتر بهزادپور ادامه داد: تقریباً تمام اکچوئرها بر این باورند که الزامی کردن رویکرد حقوق و مزایای جاری در استاندارد ۲۷ با توجه به وضعیت کشور و تورم سالیانه و اطمینان از افزایش سالیانه میزان مستمری ها و حقوق شاغلان، منطقی به نظر نمی رسد. در این خصوص بهتر است رویکرد حقوق و مزایای پیش بینی شده مورد استفاده قرار گیرد.

وی برای بهبود کاربرد محاسبات اکچوئری پیشنهاد کرد نرم افزار جامعی تهیه شود که بتواند با کمک آن گزارشگری اکچوئری به روز انجام داد؛ چون متغیرهای اقتصادی هر روز در حال تغییر است. همچنین سیستم اکچوئری به نحوی باشد که بتوان برای هر فرد که وارد صندوق می شود، حساب انفرادی ایجاد کرد تا مشخص شود هر فرد چقدر حق بیمه پرداخت کرده و چه تعهداتی در قبال وی وجود دارد. مسئله دیگر این است که الگوی تامین اجتماعی و جداول مورد استفاده مانند جدول عمر بسیار قدیمی هستند و لازم است به روز شوند.

یکنواختی افشای اطلاعات در متن صورت های مالی، اطلاعات در مورد ارزش فعلی تعهدات آتی مزایای بازنشستگی، ارزش منصفانه دارایی ها و در نتیجه توان ایفای تعهدات در صندوق های بازنشستگی شده است.

این دانش آموخته دانشگاه الزهرا افزود: دامنه استاندارد ۲۷ درستی تعیین شده و همه صندوق های بازنشستگی در کشور می توانند الزامات آن را به کار بگیرند، اما با توجه به وسعت دامنه سازمان تامین اجتماعی و اهمیت ارزیابی پایداری بلندمدت آن، می توان از نحوه گزارشگری مالی سازمان تامین اجتماعی آمریکا برای ارائه گزارش های مکمل در خصوص پایداری صندوق الگو گرفت.

وی تصریح کرد: یک صندوق بازنشستگی که چندین طرح مختلف مثل درمان و بیمه بیکاری و ... دارد، باید گزارش های جداگانه ای برای هر یک از طرح های خود ارائه کند و نباید طرح ها را یکدیگر ادغام کند. در این راستا لازم است استانداردهای حسابداری مناسب برای گزارشگری سایر طرح ها توسط سازمان حسابرسی تدوین شود.

دکتر بهزادپور در خصوص ارزیابی کلی استاندارد گفت: زیرساخت ها و بسترهای لازم برای به کارگیری استاندارد ۲۷ در کشور وجود ندارد که آنها را می توان به ۴ دسته کلی «زیرساخت محاسبات اکچوئری، زیرساخت محاسبه ارزش منصفانه، مسائل مالیاتی و مغایرت های قانونی و ساختاری» تقسیم کرد. وی در خصوص زیرساخت های محاسبات اکچوئری گفت: اکچوئری در ایران به عنوان یک حرفه شناخته شده نیست؛ مدرک حرفه ای، آزمون اکچوئری و آیین رفتار حرفه ای برای آن وجود ندارد؛ مهمتر اینکه نهاد اکچوئری در ایران که کارکرد مهم آن، دادن مجوز حرفه ای به اکچوئرها و واجد صلاحیت است، وجود ندارد و به همین دلیل اکچوئری واجد صلاحیت حرفه ای تعریف نشده است.

این محقق افزود: با توجه به اینکه برگزاری آزمون حرفه ای اکچوئری و دادن صلاحیت به اکچوئرها و واجد صلاحیت به تازگی از سوی بیمه مرکزی انجام می گیرد، لازم است در این زمینه تعاملاتی بین سازمان حسابرسی و انجمن اکچوئری و بیمه مرکزی برای اعطای مجوز صلاحیت حرفه ای به اکچوئرها و واجد صلاحیت انجام بگیرد.

وی ادامه داد: از سوی دیگر، به علت نبود نهاد اکچوئری، استانداردهای اکچوئری در ایران وجود ندارد و محاسبات براساس قضاوت افراد انجام می گیرد. به همین دلیل در عمل مشخص نیست که چقدر می توان به محاسبات اکچوئری اتکا کرد.

دکتر بهزادپور در این خصوص پیشنهاد کرد با همکاری سازمان حسابرسی و انجمن اکچوئری ایران، رهنمودی برای محاسبات اکچوئری تدوین یا الزاماتی در خصوص مفروضات اکچوئری و نحوه تعیین آنها به خصوص نرخ تنزیل در استاندارد ارائه شده و جنبه های اصولی محاسبات تشریح شود. وی در خصوص مسائل مالیاتی مربوط به صندوق های بازنشستگی گفت: یکی از مشکلات مهم صندوق های بازنشستگی، ناآشنایی سیستم مالیاتی از صورت های مالی صندوق های بازنشستگی و نوع درآمدهای آنها است که دلیل اصلی آن مطابقت نداشتن اظهارنامه مالیاتی با استاندارد ۲۷ است. در این خصوص لازم است تمهیداتی اندیشیده شود تا در جدول اظهارنامه مالیاتی، جداول مربوط به صندوق های بازنشستگی تهیه شود. همچنین با توجه به مسائل مالیاتی صندوق های بازنشستگی، تعاملاتی بین سازمان حسابرسی با سازمان امور مالیاتی به عمل آید و دوره های آموزشی برای

در نشست هم اندیشی آخرین سه شنبه خردادماه سال جاری، «ارزیابی پس از اجرای استاندارد حسابداری طرح های مزایای بازنشستگی و ارائه راهکارهای بهبود گزارشگری مالی» که رساله دکتری حسابداری سمیرا بهزادپور بود، توسط خود وی ارائه شد.

سمیرا بهزادپور، دانش آموخته دانشگاه الزهرا در این نشست به موضوع اهمیت صندوق های بازنشستگی پرداخت و گفت: حقوق بازنشستگی جبران بخشی از خدمات کارکنان است و به عنوان بخشی از سیستم انگیزشی و تامین امنیت مالی آینده کارکنان، در رضایت شغلی و آرامش خاطر آنها نقش موثری دارد.

وی افزود: صندوق های بازنشستگی علاوه بر نقش موثری که به عنوان ابزاری برای تامین آتیه بخش عمده ای از جمعیت هر کشور، در رضایت شغلی و آرامش خاطر کارکنان دارند، با حمایت های مختلف مانند پرداخت مستمری و خدمات درمانی، یکی از اهرم های قوی دولت برای هدایت جامعه به سوی بالندگی و پویایی هستند. همچنین این صندوق ها دارای تعهدات و دارایی های زیادی هستند که حتی می توانند بر اقتصاد کشور نیز تاثیرگذار باشند؛ به طوری که موجب اختصاص مواد ۲۶ تا ۳۱ برنامه پنج توسعه کشور به صندوق های بازنشستگی شده است.

دکتر بهزادپور در خصوص مشکلات صندوق های بازنشستگی از عدم تعادل جریان های نقدی ورودی و خروجی این صندوق ها، نداشتن توانایی در ایفای تعهدات و کسری زیاد برای پرداخت مستمری نام برد و افزود: به همین علل دولت مجبور شده است بخشی از درآمد عمومی را صرف تامین کسری ها کند که این موضوع در لایحه بودجه کشور هم تاثیرگذار و قابل مشاهده است. وی با بیان این که علل زیادی برای مشکلات صندوق های بازنشستگی وجود دارد، گفت: تغییرات جمعیتی و افزایش سریع تر تعداد مستمری بگیران در مقایسه با بیمه شدگان، نرخ تورم دو رقمی در بلندمدت و نرخ بازدهی پایین سرمایه گذاری ها از عمده ترین این علت ها محسوب می شوند.

این پژوهشگر افزود: در سال های اخیر مشکلات صندوق های بازنشستگی در سایر کشورها مثل اسپانیا، یونان، انگلستان و ژاپن هم منجر به بروز بحران هایی در این کشورها شده که یکی از اقدامات کشورها برای حل این مشکل، تغییر استانداردهای حسابداری برای ارزشیابی دارایی ها و بدهی ها بوده است؛ چون با ارزشیابی صحیح منابع و تعهدات، تصمیم گیری در خصوص پرداخت ها توسط صندوق ها با احتیاط بیشتری انجام می گیرد.

وی گفت: در کشور ما استاندارد حسابداری طرح های بازنشستگی، یعنی استاندارد شماره ۲۷، ناظر بر حسابداری صندوق ها و مبتنی بر استاندارد بین المللی است که با هدف یکپارچه کردن گزارشگری مالی صندوق ها و رفع نیازهای اطلاعاتی استفاده کنندگان از ابتدای سال ۱۳۸۴ الزامی شده است.

دکتر بهزادپور افزود: به رغم اهمیت گزارشگری مالی صندوق های بازنشستگی و استاندارد حسابداری این نهادها، با وجود گذشت بیش از ۱۳ سال از اجرای شدن استاندارد حسابداری ۲۷ و ارائه نظرات متناقض توسط موافقان و مخالفان آن، تاکنون این استاندارد مورد بررسی دقیق قرار نگرفته است.

وی ادامه داد: یافته ها نشان داده پس از به کارگیری استاندارد ۲۷، صندوق های بازنشستگی برای معاملات و رویدادهای مشابه، روش های یکسانی را به کار می برند و عناوین و شکل های یکسانی از صورت های مالی را مورد استفاده قرار می دهند. همچنین به کارگیری این استاندارد موجب

یکی از مشکلات

مهم صندوق های

بازنشستگی،

ناآشنایی سیستم

مالیاتی از

صورت های مالی

و نوع درآمدهای

آنها است که

دلیل اصلی آن

مطابقت نداشتن

اظهارنامه مالیاتی

با استاندارد ۲۷

است

یکی دیگر از

مشکلات

صندوق ها نبود

تنظیم گر برای

این نهادها است.

همچنین ماهیت

قوانین کشور

نیز مشکلاتی را

برای محاسبات

اکچوئری و

برنامه ریزی

بلندمدت

صندوق های

بازنشستگی

ایجاد کرده است